

Znaczenie mleka i produktów mlecznych w diecie dzieci i młodzieży

mgr Aleksandra Cichocka

Instytut Żywności i Żywienia

Zakład Profilaktyki Chorób Żywieniowozależnych

z Poradnią Chorób Metabolicznych

Prezentacja dla nauczycieli

2019

Czynniki wpływające na nasze zdrowie:

- ✓ styl życia 52 %
- ✓ środowisko 22 %
- ✓ genetyka 16 %
- ✓ ochrona zdrowia 10 %

Zdrowy styl życia, czyli jaki?

- ✓ Racjonalna dieta
  - ✓ Regularna aktywność fizyczna
    - ✓ Niepalenie tytoniu
-

Zdrowy styl życia jest ważny, bo zmniejsza ryzyko wielu chorób, m.in.

- sercowo-naczyniowych na tle miażdżycy
- niektórych nowotworów
- nadwagi i otyłości
- cukrzycy typu 2
- **osteoporozy**
- próchnicy zębów
- niedokrwistości
- kamicy pęcherzyka żółciowego

Inne czynniki wpływające na zdrowie:

- wystarczająca ilość snu,
- unikanie stresu,
- unikanie hałasu,
- ograniczenie czasu korzystania z komputerów lub smartfonów
- przebywanie na świeżym powietrzu,
- mycie zębów.

Hipokrates (ok. 460 – 377 p.n.e.)

**„... medycyna wspiera się na dwóch
potężnych filarach:
dietetyce i *ćwiczeniach fizycznych*”.**

Hipokrates

**„Niech żywność
będzie Twoim lekarstwem”.**

prof. Wojciech Oczko

**„Ruch jest w stanie zastąpić lek,
ale żaden lek nie zastąpi ruchu”.**

Dieta dzieci i młodzieży powinna być tak skomponowana, aby codziennie:

1/ pokrywała zapotrzebowanie na:

- ✓ energię, białko, tłuszcze i węglowodany
  - ✓ witaminy i składniki mineralne
    - ✓ błonnik

zgodnie z **Normami Żywienia**

Instytutu Żywności i Żywienia, 2017

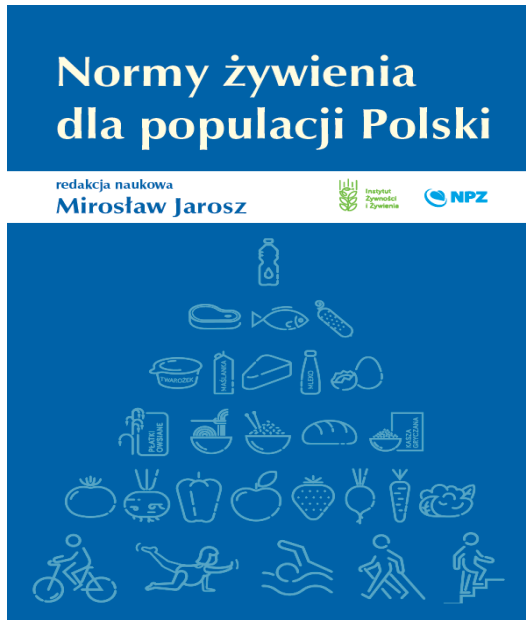

„Normy żywienia dla populacji Polski”

Redakcja naukowa M. Jarosz,
Instytut Żywności i Żywienia,
Warszawa, 2017

dostępne na stronie

www.izz.waw.pl

Normy żywienia dla populacji Polski

redakcja naukowa
Mirosław Jarosz

Normy żywienia IŻŻ dla dzieci i młodzieży obejmują następujące grupy i podają zapotrzebowanie na dany składnik pokarmowy na jedną osobę na dobę dla:

Grupa/wiek (lata)
Dzieci
1-3
4-6
7-9
Chłopcy
10-12
13-15
16-18
Dziewczęta
10-12
13-15
16-18

**Dieta dzieci i młodzieży
powinna być tak skomponowana,
aby była zgodna z:**

✓ Piramidą Zdrowego Żywienia
i Aktywności Fizycznej Dzieci i Młodzieży

✓ Zasadami Zdrowego Żywienia
opracowanymi

w Instytucie Żywności i Żywienia

www.izz.waw.pl

Dieta dzieci i młodzieży

powinna być tak skomponowana, aby:

- ✓ uwzględniała profilaktykę miażdżycy i innych chorób zależnych od diety,
- ✓ zapobiegała lub pomagała leczyć nadwagę lub otyłość.

Ważne jest, aby u dzieci i młodzieży

- kształtować **nawyki zdrowego żywienia**
- przybliżać im **naukę zdrowego żywienia**
- ✓ **uczyć zdrowego wyboru** produktów
- ✓ **zachęcać** do przygotowywania w domu z rodzicami **zdrowych posiłków**
- ✓ wpływać na pobudzenie **zainteresowania** tym, czy rodzice przygotowują **zdrowe posiłki**

PIRAMIDA ZDROWEGO ŻYWIENIA I AKTYWNOŚCI FIZYCZNEJ DZIECI I MŁODZIEŻY

CO TO JEST PIRAMIDA ZDROWEGO ŻYWIENIA I AKTYWNOŚCI FIZYCZNEJ?

Jest to najprostsze i jak najkrótsze przedstawienie kompleksowej idei żywienia, której realizacja daje szansę na sprawność intelektualną, fizyczną i zdrowie w dorosłym życiu.

DO KOGO KIEROWANA JEST PIRAMIDA?

Piramida kierowana jest do dzieci i młodzieży (4–18 lat).

JAK ROZUMIEĆ I CZYTAĆ PIRAMIDĘ?

Piramida to graficzny opis odpowiednich proporcji różnych, niezbędnych w codziennej diecie, grup produktów spożywczych. Im wyższe piętro piramidy, tym mniejsza ilość i częstość spożywanego produktu z danej grupy żywności.

Spożywanie zalecanych w piramidzie produktów spożywczych w odpowiednich ilościach i proporcjach oraz codzienna aktywność fizyczna są kluczem do zdrowia, prawidłowego rozwoju i dobrych wyników w nauce.

Do piramidy dołączone jest
10 Zasad Zdrowego Żywienia

Zarówno Piramida Zdrowego Żywienia i
Aktywności Fizycznej Dzieci i Młodzieży,
jak i 10 Zasad Zdrowego Żywienia znajdują
się na stronie internetowej

Instytutu Żywności i Żywienia

www.izz.waw.pl

ZASADY ZDROWEGO ŻYWIENIA

związane z Piramidą Zdrowego Żywienia
i Aktywności Fizycznej Dzieci i Młodzieży

1. Jedz posiłki regularnie (5 posiłków co 3–4 godziny).
2. Warzywa i owoce jedz jak najczęściej i w jak największej ilości.
3. Jedz produkty zbożowe, zwłaszcza pełnoziarniste.
4. Codziennie pij co najmniej 3–4 szklanki mleka. Możesz je zastąpić jogurtem naturalnym, kefirem i – częściowo – serem.
5. Jedz ryby, nasiona roślin strączkowych i jaja. Wybieraj chude mięso. Ograniczaj spożycie produktów mięsnych przetworzonych.
6. Ograniczaj spożycie tłuszczów zwierzęcych. Zastępuj je olejami roślinnymi.
7. Unikaj spożycia cukru, słodczy i słodkich napojów. Zastępuj je owocami i orzechami.
8. Nie dosalaj potraw. Unikaj słonych przekąsek i produktów typu fast food.
9. Pamiętaj o picciu wody do posiłku i między posiłkami.
10. Bądź codziennie aktywny fizycznie w szkole i poza szkołą.

**Nie istnieją produkty „idealne”,
dostarczające wszystkich składników odżywczych,
potrzebnych naszemu organizmowi.**

Dlatego:

dieta

powinna być urozmaicona

i każdego dnia należy spożywać
produkty z każdego piętra piramidy.

Warzywa i owoce

Skarbnica: antyoksydantów – witaminy C, witaminy E, beta-karotenu, flawonoidów,
składników mineralnych – zwłaszcza potasu,
błonnik pokarmowego.

Warzywa do - każdego posiłku

Owoce - codziennie

Produkty zbożowe

główne źródło energii dla pracy mięśni
i funkcjonowania organizmu.

Dobre źródło: białka, węglowodanów złożonych, witamin B₁ i B₆, magnezu, żelaza, cynku i błonnika pokarmowego.

Dobry wybór: pieczywo ciemne, płatki owsiane i inne bez dodatku cukru, soli, kasza gryczana, jęczmienna, ryż brązowy, makaron pełnoziarnisty.

Mleko i produkty mleczne

Najważniejsze źródło **wapnia**,
bardzo dobre źródło **białka**, **wit. B₂** i **wit. B₁₂**
dobre źródło **wit. A**, **B₁**, **cynku i magnezu**

**Napoje fermentowane:
kultury pożytecznych bakterii**

Dobry wybór –
produkty chude, bez dodatku cukru, soli

Mięso i jego zamienniki

Dobre źródło: **białka, żelaza, cynku, wit. B₁ i wit. B₆,**

ryby morskie - **jodu**, a tłuste ryby - **wit. D.**,

tłuste ryby morskie – **zdrowych kwasów tłuszczowych omega-3**

Dobry wybór: mięso i wędliny - chude

Ryby: tłuste ryby morskie

1 raz w tygodniu - danie z **fasoli, grochu, soi lub soczewicy**

Przygotowanie mięsa – z małym dodatkiem tłuszczu

Uwaga: chuda szynka zawiera – ~1% tłuszczu

kiełbasa cienka zawiera – do 50% tłuszczu

Tłuszcze

Tłuszcz jest najbardziej kalorycznym składnikiem pożywienia:

1 gram tłuszczu - to 9 kcal,

1 gram białka - to 4 kcal,

1 gram węglowodanów - to 4 kcal,

Dobry wybór: tłuszcze roślinne zamiast zwierzęcych

Jako tłuszcz dodany najlepiej: olej rzepakowy lub oliwa z oliwek,
margaryny miękkie,

Dobrym źródłem tłuszczów roślinnych są także: orzechy, zwłaszcza włoskie, migdały, nasiona słonecznika i sezamu, pestki dyni.

Nie jest zalecany olej palmowy i kokosowy.

Bądź codziennie aktywny fizycznie - ruch korzystnie wpływa na sprawność i prawidłową sylwetkę.

Zasada ta przypomina o potrzebie codziennej aktywności fizycznej (zaleca się co najmniej 60 minut dziennie), dlatego u podstawy piramidy znajduje się aktywność fizyczna. Codzienny ruch korzystnie wpływa na kondycję fizyczną i sprawność umysłową oraz prawidłową sylwetkę

Staraj się każdego dnia przebywać na świeżym powietrzu: spacer, jazda na rowerze, gra w piłkę, rolki, hulajnoga, deska, tenis itp.

Witamina D tworzy się w skórze pod wpływem słońca!

**Sól częściowo zastępujemy
ziołami**

**Zalecenie WHO
ograniczenie spożycia soli
< 5 g/dzień (1 łyżeczka)**

Produkty, które w praktyce mogą zastąpić sól: (1)

- ✓ zioła świeże i suszone (jednoskładnikowe), np. majeranek, lubczyk, bazylia, tymianek, mięta, szalwia, estragon, melisa, werbena,
- ✓ mieszanki ziół suszonych, np. zioła prowansalskie, pieprz ziołowy,
- ✓ przyprawy np.: wanilia, goździki, cynamon, imbir, pieprz, kminek, kumin, ziele angielskie, listek laurowy, szafran, curry,

Produkty, które w praktyce mogą zastąpić sól: (2)

- ✓ sok z cytryny,
- ✓ ocet winny, ocet balsamiczny,
- ✓ sos winegret, oleje smakowe,
- ✓ natka, koperek, szczypiorek, dymka,
- ✓ cebula, czosnek, koncentrat pomidorowy,
- ✓ jogurt, kefir, maślanka, może nadać smak surówce, zupie,
- ✓ sosy warzywne z warzyw duszonych, z ziołami.

Produkty o **minimalnej** zawartości sodu/soli, jeśli nie jest dodana do nich sól:

- ✓ warzywa i owoce świeże, mrożone i suszone, soki owocowe,
- ✓ produkty zbożowe: płatki owsiane, kasze, makarony, ryż, mąka,
- ✓ mleko, kefir, jogurt, ser biały,
- ✓ orzechy, nasiona, pestki,
- ✓ mięso, drób, ryby – świeże lub mrożone,
- ✓ jaja,
- ✓ oleje

Produkty o dużej zawartości soli: (1)

sól w 100 g

- ✓ sery żółte i pleśniowe **1,5 – 4,5 g**
- ✓ serek fromage, twarogowy ziarnisty **1 g**
- ✓ szynka, również drobiowa **2-3 g**
- ✓ parówki, kiełbasy, kabanosy **2,3 – 3,3 g**
- ✓ ryby wędzone **3 – 4 g**
- ✓ ryby w puszkach **1 g**
- ✓ chleb 4 kromki (**200 g**) **2 g**
- ✓ płatki kukurydziane **3 g**

Produkty o dużej zawartości soli: (2) !!!
sól w 100 g

- ✓ ogórki kiszane **2 g**
- ✓ ketchup **2,4 g**
- ✓ chipsy ~ **2 g**
- ✓ paluszki słone ~ **3 g**
- ✓ herbatniki **0,8 g**
- ✓ batoniki czekoladowe **0,4 – 0,9 g**
- ✓ ciastka ~ **0,4 g**
- ✓ orzechy solone **1 - 2 g**

Produkty o dużej zawartości soli: (3) !!!

Fast foods

✓ 1 – 7 g soli/porcję

Pij codziennie odpowiednią ilość wody.

- zaleca się picie wody, herbatek owocowych niesłodzonych, soków warzywnych i owocowo-warzywnych i w mniejszej ilości soków owocowych, ze względu na zawartość cukrów.

Wartość odżywcza mleka i produktów mlecznych (1)

- główne źródło wapnia,
  - ważne źródło białka,
  - ważne źródło witaminy B₂,
  - ważne źródło witaminy B₁₂,
  - źródło witaminy A,
  - źródło witaminy B₁,
  - źródło magnezu,
  - źródło cynku,
  - jogurt, kefir, maślanka źródło pożytecznych bakterii
-

Wartość odżywcza mleka i produktów mlecznych (2)

- Mleko i produkty mleczne są źródłem **najlepiej przyswajalnego** wapnia w diecie.
- Na **dobrą biodostępność** wapnia z tych produktów wpływa obecność laktozy (cukru mlecznego).

Wapń jest wchłaniany w różnym stopniu, w różnym wieku.

Najlepiej jest wchłaniany u **dzieci i młodzieży**.

Dlaczego wapń jest ważny w diecie dzieci i młodzieży? (1)

- zapobiega **krzywicy**
  - wpływa na prawidłowy rozwój **kości i zębów**
  - odpowiednie spożycie pozwala zbudować wysoką **szczytową masę kostną**, która formuje się u dzieci i młodzieży do około **25-30 roku życia**
  - zmniejsza ryzyko **osteoporozy** w wieku dojrzałym
  - im większa jest zbudowana szczytowa masa kostna, tym **mniejsze ryzyko osteoporozy**
-

Dlaczego wapń jest ważny w diecie dzieci i młodzieży? (2)

- jest konieczny do **prawidłowej pracy serca,**
  - jest konieczny do **prawidłowej pracy układu naczyniowego,**
  - ma znaczenie w **obniżaniu ciśnienia tętniczego krwi.**
-

Rola mleka i produktów mlecznych w budowie szczytowej masy kostnej (1)

- Jak mocne kości są i będą w przyszłości **zależy** w głównej mierze od ilości zawartego w nich **wapnia**.
- Tworzenie kości rozpoczyna się już w dzieciństwie, a **najintensywniej wapń** jest **wbudowywany** w kości **w okresie młodości**.

Rola mleka i produktów mlecznych w budowie szczytowej masy kostnej (2)

- W okresie pokwitania roczny przyrost tkanki kostnej wynosi około **7-8%**.
- W tym czasie kumulowane jest w organizmie młodego człowieka około **40%** masy kostnej.
- Do 25-30 roku życia tworzy się tzw. **„szczytowa masa kostna”**.

Rola mleka i produktów mlecznych w budowie szczytowej masy kostnej (3)

- Im większą masę kostną organizm wytworzy, tym **większe będą zapasy** na dalsze lata i tym większa jest ochrona przed osteoporozą.
- Od około 30 roku życia rozpoczyna się stopniowy **ubytek masy kostnej**.

Normy na wapń na poziomie zalecanego spożycia (RDA), wg IŻŻ (1)

Grupa płeć, wiek (lata)	Norma RDA, mg wapnia/osobę/dobę
Dzieci 4-6, 7-9	1000
Chłopcy 10-12 13-15	1300 1300
Dziewczęta 10-12 13-15	1300 1300

Normy żywienia dla populacji Polski, (red. nauk.) Jarosz M.,
Instytut Żywności i Żywienia, Warszawa, 2017.

Spżycie wapnia w dietach młodzieży warszawskich szkół podstawowych jest zbyt niskie

W badaniu IŻŻ stwierdzono, że:

- blisko połowa badanej młodzieży warszawskich szkół podstawowych
- spożywała w dietach **mniej niż 600 mg wapnia na dzień.**

Fakt ten wynika z niedostatecznego spożycia mleka i produktów mlecznych.

Chwojnowska Z., Charzewska J., Chabros E. i wsp: Zawartość wapnia i fosforu w dietach młodzieży warszawskich szkół podstawowych. Rocz. PZH, 2002, 53, 2, 157.

Spożycie wapnia w całym społeczeństwie jest zbyt niskie

Niedobory wapnia w dietach Polaków są jednymi z najpowszechniej występujących i obserwuje się je we wszystkich grupach wiekowych:

- ✓ **u dzieci**
- ✓ **młodzieży**
- ✓ **mężczyzn**
- ✓ **kobiet również w ciąży i karmiących**

Zawartość wapnia w 100 g produktów mlecznych

Mleko	120 mg
Jogurt naturalny	120*-170 mg
Jogurt owocowy	130 mg
Kefir	103 - 120* mg
Maślanka	110 mg
Ser biały	100 mg
Ser żółty	800-900 mg

Kunachowicz H. i wsp.: Wartość odżywcza wybranych produktów spożywczych i typowych potraw.

Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 2016.

* Dane podane na etykietach niektórych produktów

Zawartość wapnia w mleku o różnej zawartości tłuszczu, 100 g

Mleko 0,5% tłuszczu	121 mg
Mleko 1,5% tłuszczu	120 mg
Mleko 2% tłuszczu	120 mg
Mleko 3,2% tłuszczu	118 mg
Mleko kozie, 4,1% tłuszczu	130 mg
Mleko owcze, 7% tłuszczu	193 mg

Kunachowicz H. i wsp.: Wartość odżywcza wybranych produktów spożywczych i typowych potraw.

Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 2016.

Ile wapnia dostarczają określone ilości produktów mlecznych? (1)

Mleko, jogurt, kefir 500 ml	600 mg
Ser biały, 50 g	50 mg
Ser żółty, 2 plasterki, 30 g	240 mg
W sumie	~ 900 mg

Na podst.: Kunachowicz H. i wsp.: Wartość odżywcza wybranych produktów spożywczych i typowych potraw.

Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 2016. .

Ile wapnia dostarczają określone ilości produktów mlecznych? (4)

Mleko, jogurt, kefir 750 ml	900 mg
Ser biały, 50 g	50 mg
Ser żółty, 2 plasterki, 30 g	240 mg
W sumie	~ 1200 mg

Na podst.: Kunachowicz H. i wsp.: Wartość odżywcza wybranych produktów spożywczych i typowych potraw. Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 2016.

Normy na witaminę B₂ na poziomie zalecanego spożycia (RDA), wg IŻŻ

Grupa płeć, wiek (lata)	Norma RDA, mg wit. B₂ /os/dobę
Dzieci	
7-9	0,9
Chłopcy	
10-12	1,0
13-15	1,3
Dziewczęta	
10-12	1,0
13-15	1,1

Normy żywienia dla populacji Polski, (red. nauk.) Jarosz M.,
Instytut Żywności i Żywienia, Warszawa, 2017.

Ile witaminy B₂ dostarczają określone ilości produktów mlecznych? ⁽¹⁾

Produkt	Wit. B ₂ [*] , mg	% normy dla dzieci 10-12 lat (1 mg/d) ^{**}
Mleko, jogurt, kefir 500 ml	0,85	85%
Ser biały, 50 g	0,22	22%
Ser żółty, 2 plasterki, 30 g	0,12	12%
W sumie	1,19	119%

*Na podst.: Kunachowicz H. i wsp.: Wartość odżywcza wybranych produktów spożywczych i typowych potraw. Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 2016.

** Normy żywienia dla populacji Polski, (red. nauk.) Jarosz M., Instytut Żywności i Żywienia, Warszawa, 2017.

Normy na witaminę B₁₂ na poziomie zalecanego spożycia (RDA), wg IŻŻ

Grupa płeć, wiek (lata)	Norma RDA, µg wit. B₁₂ /os/dobę
Dzieci 7-9	1,8
Chłopcy 10-12 13-15	1,8 2,4
Dziewczęta 10-12 13-15	1,8 2,4

Ile witaminy B₁₂ dostarczają określone ilości produktów mlecznych? ⁽¹⁾

Produkt	Wit. B ₁₂ [*] , μg	% normy dla dzieci 13-15 lat (2,4 μg/d) ^{**}
Mleko, jogurt, kefir 500 ml	2	83%
Ser biały, 50 g	0,4	17%
Ser żółty, 2 plasterki, 30 g	0,6	25%
W sumie	3	125%

*Na podst.: Kunachowicz H. i wsp.: Wartość odżywcza wybranych produktów spożywczych i typowych potraw. Wyd. Lek. PZWL, Warszawa 2016.

** Normy żywienia dla populacji Polski, (red. nauk.) Jarosz M., Instytut Żywności i Żywienia, Warszawa, 2017.

Dlaczego korzystne są produkty mleczne i inne produkty wzbogacane w witaminę D?

- Witamina D m.in. zwiększa przyswajalność wapnia, odpowiednia ilość tej witaminy jest niezbędna do dobrego wykorzystania wapnia przez organizm.
- Trudno jest pokryć zapotrzebowanie na witaminę D w naszej diecie, głównym jej źródłem są tłuste ryby morskie. Witamina D tworzy się także w skórze pod wpływem słońca.
- **Spożywanie produktów mlecznych wzbogaconych w witaminę D pomaga pokryć zapotrzebowanie na tę witaminę.**

Produkty mleczne wzbogacane np.:

- w wapń,
- witaminę D
- i inne witaminy,
- kwas dokozaheksaenowy - DHA (należący do kwasów tłuszczowych z grupy omega-3)

Pomagają pokryć zapotrzebowanie organizmu na te składniki odżywcze.

Jakie produkty mleczne powinny być preferowane w zdrowej diecie?

- bez dodatku cukru lub z małym jego dodatkiem,
- bez dodatku soli,

Motywowanie dzieci i młodzieży do spożywania **produktów mlecznych**:

- ✓ są zdrowe,
  - ✓ i modne (cool),
  - ✓ i smaczne,
-

Ile kalorii można „zyskać” jedząc deser przygotowany samodzielnie z jogurtu w porównaniu ze słodyczami?

Produkty	Wartość energetyczna
Jogurt naturalny 2% tł., 100 g	60 kcal
Plus maliny lub truskawki lub jagody, 3 łyżki, 50 g	20 kcal
W sumie:	80 kcal
Chipsy, 100 g	550 kcal
Czekolada, 100 g	550 kcal
Wafelki, 100 g	500 kcal
Batoniki czekoladowe, 100 g	450-500 kcal
Herbatniki, 100 g	440 kcal
Pączki, 100 g	400 kcal

Ćwiczenia dla dzieci i młodzieży:
Ile kalorii można „zyskać” wybierając
chude i niesłodzone jogurty?

Sprawdźcie na etykietach, ile kalorii zawierają

a/ jogurty naturalne o zawartości tłuszczu:

✓ 0; 0,5%; 1%; 1,5%; 2%; 3%; 7,5% i inne kremowe,

b/ jogurty z dodatkiem cukru i bez dodatku cukru

**Każdy uczeń zgłasza swoje propozycje,
fantazja mile widziana
Jak można wykorzystać
produkty mleczne, propozycje potraw:**

✓ cocktaile,

✓ budynie,

✓ do polania owoców zamiast śmietany,

✓ desery twarogowe – z owocami, z galaretką,
typu pascha,

✓ do zupy zamiast śmietany,

✓ do surówek, sałatek itp.

Zorganizowanie w klasie **konkursów** dla uczniów, np.:

- **na smaczne i zdrowe przepisy z jogurtem, kefirem i twarożkiem,**
  - **jak uczniowie proponują zwiększyć spożycie mleka i produktów mlecznych w rodzinie?**
-

Zorganizowanie w klasie **dyskusji** na temat:

- ✓ **Przyjęcie urodzinowe**
  - ✓ **z deserami mlecznymi**
    - ✓ **zamiast słodyczy**
-

Zorganizowanie w klasie **dyskusji** na tematy:

- ✓ **Dlaczego w szkole warto pić jogurt, kefir itp.?**
  - ✓ **Jakie zmiany w diecie proponują uczniowie wprowadzić w swoich domach, żeby zwiększyć spożycie mleka i produktów mlecznych**
-

Niskotłuszczowe produkty mleczne to ważny element **DIETY DASH**

Przez 7 lat - pierwsze miejsce jako najzdrowsza dieta, w [rankingu](#)
przygotowywanym przez wybitnych

ekspertów medycyny i dietetyki (na platformie U.S. News & World).

**2018 – ex equo z dietą śródziemnomorską – najbardziej zalecaną przez
powyższe gremium dietą na 2018 roku.**

2019 – 1. dieta śródziemnomorska, 2. dieta DASH

**Piramida Zdrowego Żywienia i Aktywności Fizycznej
jest zgodna ze standardami diety DASH**

DIETA DASH

- **obniża ciśnienie tętnicze u osób z nadciśnieniem 1. stopnia i u osób bez nadciśnienia, ale z ciśnieniem wyższym, niż optymalne, zarówno u osób młodych dorosłych, w średnim i starszym wieku, już po 2 tygodniach stosowania**
  - **w połączeniu z aktywnością fizyczną jest skuteczna w odchudzaniu**
  - **obniża podwyższone stężenie „złego” cholesterolu LDL**
  - **zmniejsza ryzyko zawału serca, udaru mózgu**
  - **zmniejsza ryzyko zgonu ogółem, z powodu choroby sercowo-naczyniowej i z powodu nowotworu**
  - **zmniejsza ryzyko rozwoju cukrzycy typu 2**
-

DIETA DASH

zawiera **dużo** potasu, magnezu, wapnia i błonnika a **mało** soli/sodu, nasyconych kwasów tłuszczowych, cukru

- **Zawiera dużo warzyw oraz owoce**
  - **Zawiera mało soli**
  - **Zawiera dużo niskotłuszczowych produktów mlecznych**
  - **Preferuje pełnoziarniste produkty zbożowe**
  - **Z produktów bogatych w białko preferuje ryby i drób**
  - **Uwzględnia orzechy, nasiona, strączkowe**
  - **Ogranicza spożycie czerwonego mięsa, słodyczy i napojów zawierających cukier**
-

DIETA DASH

dla nastolatków

- chcąc pomóc nastolatkom w zachowaniu zdrowia a także w dążeniu do pięknej figury,
  - naukowcy zrobili eksperyment, który miał dać odpowiedź na pytanie:
  - jaki styl jedzenia, który jest przyjemny i łatwy w zastosowaniu da dobre efekty,
  - tym stylem okazała się dieta DASH.
  - można powiedzieć, że jest to prezent naukowców dla młodzieży i rodziców.
-

DIETA DASH

Naukowcy przeprowadzili badanie u prawie 630 nastolatków w wieku 10-18 lat

- **po 3 latach obserwacji nastolatki, których dieta była najbardziej zbliżona do diety DASH w porównaniu do nastolatków, których dieta najbardziej odbiegła od diety DASH mieli:**
    - **o 80% niższe ryzyko wystąpienia otyłości,**
    - **im bardziej dieta nastolatków jest zbliżona do diety DASH, tym bardziej chroni ich przed otyłością.**
    - **moda na dietę DASH (oparta na naukowej wiedzy) pomoże nastolatkom nie tylko utrzymać szczupłą sylwetkę ale także będzie sprzyjała zdrowiu.**
-

**Życzę Państwu
i wszystkim uczniom
smacznego zdrowego życia**
